

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 22.

V Celovcu 16. decembra 1869.

Leto I.

Z Bogom!

Interea magnum sol circumvolvitur annum,
Et glacialis hiems aquilonibus asperat undas.
Virgil. Aen. I. II. v. 284.

Solnce med tem prevali nam časom véliko le^to,
Zima ledena preteplje z burnim tuljenjem valovje.

„Z Bogom, predragi Slovenci! zadnjič dohajam k vam v starem letu; naj se ohrani, naj se pomnoži prijateljstvo med nami, da se srečni in veseli spet vidimo v novem letu!“ — Tako beseduje „Besednik“, končavši prvi tečaj. Dozdeva se mu, da je komaj nekaj dni, kar je preblagi roditelj njegov zarad slabega zdravja premišljal, ali bi ga poslal med svet ali ne. Obljubljen je bil, prijatelji so ga pričakovali in — ko ga ni bilo o pravem času — popraševali po njem. „Hodi torej v božjem imenu!“ in glej: „Solnce med tem prevali nam časom véliko leto.“ Le malo dni še — in vtonilo bo v morji tihe preteklosti, od koder ga nikdar več ne bo nazaj. Kdo pa, bodi si še tako zateleban v marnje vsakdanjega življenja, nima vsaj nekoliko resnih misli in posebnih občutkov pri odhodu starega in o prihodu novega leta? S časom zaostaja tudi djanje in nehanje človekovo, ki se giblje v njem. Le spomin sabo jemlje raznovrstne slike iz lastne zgodovine, da jih nenehoma pregleduješ in presojuješ, in blagor njemu, komur se o premišljevanji le-teh slik v srce zliva veselje, da ga ne zbada prežalostni spremljevalec v življenji — kesanje. Vse pa, kar se iz prihodnosti pomiče proti nam, skrito je za neprezernim zagrinjalom. Le kar si je lastni up sezidal na planjavi prihodnosti, gledamo skozi megléno bele tančice, nikdar svesti in gotovi, če se pritiramo do tje na časovem vozu. Pa naj se izide tako ali drugač, upanje je zmerom neomagljivi tovarš, ki z nami hiti naprej in naprej, in če se včasih tudi budo opečemo, prigovarja nam: Drugoč bo drugač.

Imenitni trenotek letne premembe! Staro leto, kako naglo si se približalo koncu, in da-si prvo v mojem življenji, vendar si zame bilo — veliko, prevažno, veselo in prežalostno leto! Ti si mi prineslo luč življenja, pa ti si mi tudi — s smrtjo zgrabilo premilega očeta! Oh, Slovencev ponos in dika vsega Slovanstva — nemilo leto! — vzelo si ga. Koliko domoljubnih sklepov in radostnih nad počiva ž njim v tihotnem grobu! Ali dedine njegove mi nisi ugrabilo, neusmiljeno leto! in ko bi sto in sto tvojih naslednikov preživel: vedno mi bo v srcu gorela prevroča ljubezen — ljubezen do naroda! Akoravno si pozno v krogu svojih vrstnikov, vendar je solnce tebe sicer odgnalo, ni pa še pravih žarkov razlilo po tleh slovanskih pokrajin, in skorej o vseh deželah, kamor zahajam, velja prilika sedanjega letnega časa, besede zašlega mornarja, ki se z neskončnim trudom bojuje z morsko nezgodo; dà, zastran presvetih zadev in v previsokem pomenu mora žalosten izdihovati slovenski rod: „Zima ledena preteplje z burnim tuljenjem valovje.“ — Toda, staro

leto, ki sedaj odhajaš od nas in ti kličemo: „z Bogom!“ daravno si vsekalo veliko novih ran, pa malo starih zacelilo in le s pičlo méro delilo dobrote, daravno nisi bilo tako, da bi ti rekli „blago“ leto: vendar nam nisi vzelo **vere** v Najvišega in v njegovo vsemogočnost; le-ta yera, združena z vero v lastne prejete moči je velikanski steber, po katerem se vzdigne moj rod do sreče in blagostanja. Trden ko demant je **up**, da se s pomočjó vekovečnega vladarja spolnijo dolgoletne pravice želje slovenskega naroda. Tega upa, staro leto, in te globoke svesti nam tudi nisi vzelo, marveč ti si — in kakor za druge dobrote, tako prevroča ti hvala posebno zato — ti si hoté ali nehoté zviševalo nami dar najviše kreposti: ti si v narodu množilo — **ljubezen**! Čedalje bolj se zbujá narodna zavest, poganja vsestranska preblaga ljubezen in iz ljubezni do domovine se razvija krasno cvetje, ki se bo kedaj véličastno razkošatilo po ogradah slovenskega sveta. Srčnost velja in boj ne miruje; Najviši pa nam je porok, da zmaga pravica! —

Tako bi bil, predragi bralci! govore s starim letom, skorej pozabil, da tudi za vas imam marsikaj na srcu. Ne zamerite, starega leta ne bo nikdar več pri meni, z vami pa upam še dolgo veselo živeti. Zato pa tudi ne bom veliko besedi več razdiral. Priporočam vam se še enkrat, ostanite mi prijazni, in vsakdo naj me po moči seznanja z novimi prijatelji, da bo čedalje bolj veselo in prijetno življenje v družbi slovenski. Sicer pa poznate moj rod in značaj. Zmerom imam namen hoditi po pravem, občno veljavnem potu. Če se pa kedaj spodtaknem, prizanašajte, ker zмота je delež človeškemu rodu na zemlji. Prizadeval si bom ne le, da ne zakrnem v ovinke, marveč da si nabere čedalje lepših lastnosti, ki povzdigajo poštenega moža. In tako, preljubi Slovenci! tudi od vas slovó jemljem za letos. Ker pa me ne bo koj prve dni v novem letu, dovolite, da se že zdaj iznebim tiste stare dolžnosti, ktera se o tem času mora opraviti — po Vodniku „res al z jezikom“ — torej „res“, iz globočine srca vam kličem: Srečno novo leto! Drugo dodajte sami. Med tem pa srečni in zdravi. Vaš

„Besednik.“

Spomini.

(Spisal Andrejčekov Jože.)

III. Tolovaji.

Precej pozno je že bilo, — moralo je biti proti polnoči, ko sem počasi krevsal samotno pot iz Vranskega proti domu. Mesec je prav lepó svetil in jaz sem zdaj prepeval, zdaj žvižgal, sam sebi delaje kratek čas. V smrečji nad cesto je skovikala sova grozno dolgočasno, da bi me bilo skorej strah, ko ne bi se bil

tega sramoval, — daleč gori v vasi že pod vrhom hriba pa je tutil pes in tako na dolgo vlekel, kot bi se mu bilo bog vedi kaj pripetilo. Ta dvojna godba se vé da mi ni bila dokaj všeč, ker se ni nič kaj vjemala, zraven pa je bilo še po noči, in stara teta Špelka so mi večkrat djali: „Noč ima svojo moč!“

Nogé so me že nekoliko bolele, pa vendar sem še krepko stopal, da bi prej prišel iz te samote, ker človeku ni dobro samemu biti, zlasti pa po noči. Saj sem bil sedaj ravno v onej koteli, kjer pravijo, da mora človek zarad tatov celó na prazne žepe tiščati. —

Kmaló potem začujem za seboj trde korake in izza ovinka se prikaže, kolikor sem o mesečini razložil, moška postava. Da sem se pri tej priči brž tolovajev spomnil, verjel mi bo vsakdo.

„Prijatelj božji!“ pravi mi prihajajoči, „počakaj no, pojdeva pa skupaj, da bo kraji čas!“

„Ahá, ta ima Boga na jeziku, ni se mi ga treba bati,“ mislim sam pri sebi. — „Le brž stopajte, oče,“ pravim potem bolj pogumno, „pa se bova vsaj kaj zmenila, ko bova dva!“

Mož je drobil in drobil, pa se mu ni nič kaj pospešilo, menda je imel prekratke noge. —

„Dober večer ti Bog daj!“ pravi, ko prisopiha do mene. „Veš, imam košek na rami, pa peteline in kokoši v njem, pa me teži. Star sem pa tudi že, da se noga več tako ne podaja, kot nekđaj. Ej, bela žena bo kmalo prišla s koso, pa pojdemo v večno liko.“

„Kam pa ste namenjeni tako pozno?“ prašam starega.

„Zgodaj, hočeš reči, — polnoči je že preč,“ tako mi odvrne. „V Ljubljano grem in rad bi drevi že zopet domá bil, zato sem pa prej odrinil. Prav veseli me, da sem te došel, imam vsaj nekoliko družčine, več po tehle soteskah ni nič kaj varno samemu človeku, ljudjé radi v žepe segajo. Tu je zmerom dosti potepuhov.“

„E pojte se solit, kje se bodo vzeli tatje!“ pravim jaz srčnega se delaje, natihome pa sem na vse pretrgane viže Bogá hvalil, da mi je poslal tega moža, ker sem dobro vedel, kakovi ljudjé tukaj prebivajo.

„Je-te, verjemi ali ne, jaz pa le vem, da so, ker sem jih že sam videl. — Le čakaj, da ti povem, kako se nam je godilo, ko sem bil še mlad fante ter sem hodil s starim Veseljakom na lov.“

Nekega dne smo lovili tam v Špitalskih planinah, kjer je bilo takrat še mnogo divjačine, celó medvedje so se dobili, dan današnji pa so že vse pregnali. — Celi božji dan smo lovili, pa zvečer nismo imeli le enega bedra ne. Psi so vedno gonili in zajci so kar švigali pred nami, pa vendar nihče ni nič vstrelil, sam ne vem, ali nam je bilo narejeno, ali kaj-li. Posebno smo pokali po tistem železnem zajcu, kakor ga imenujejo loveci, ki je neki še dan današnji v onih planinah. Ves bel je bil, kot sneg. Jaz sem ga dvakrat tako prebito spodbil, da se je kar krog in krog zavrtel in tri kozle zaporedoma prekucnil, pa namrkej le ni obležal. Kakor hitro so prihruli psi, pobral se je tebi nič meni nič, ter šel bog te obvaruj! zopet v hosto. Potlej pa reci človek, da ni res železen! —

Vsi loveci smo bili že nevoljni, da nas ta dan tako šeme vodijo, zatorej pravi zvečer Veseljak: „Shranimo puške ondi-le pri pastirjih v uti in pojdemo nekoliko v krémo, da se okrepčamo po dolgem trudu, jaz sem že popoluoma sit lova.“

Mi smo bili vsi njegovih misli, — bilo nas je pet

skupaj — in napotimo se naravnost v dolino, kjer je takrat stala samotna kréma, sedaj pa je ni več.

V sobi je sedelo šest krepkih korenjakov, vsi še mladi in taki hrustje, kot medvedje. Tri bokale vina so imeli na mizi in pili so, da je vse od mize teklo. Mi se nismo pečali za to družbo, ker nismo nikogar poznali, temuč se vsedli k drugi mizi ter veleli krčmarju, naj nam prinese kaj pijače in jedi. — Mi smo imeli svoje pogovore med seboj in nihče še pogledal ni nobenega unih možakov. Kaj pa so nas tudi brigali! v krémo iti ima vsakdo pravico, samo oni ne, ki nima danarja.

Nakrat pa se dvigne izza mize eden onih pivcev ter se zadere nad nami: „Čujte! ali ste mar vi oni loveci, ki so danes lovili po naši planini?“

„Dá, mi smo,“ odvrne Veseljak, „Kaj pa je?“

„Boš že videl, kaj je!“ odvrne uni, „vi ste nas zadnjič beričem izdali, ki bi nas bili kmalo zasačili. Danes se bomo nekoliko drugače pogledali, v košarah morate nesti čreva domu, tako vas bomo.“

„Zakaj nas boste?“ pravi Veseljak, ki ni vedel z nami vred, kaj hoče uni od njega. „Mi vemo o vas in beričih toliko, kot nič, kako vas bomo nek izdali.“

„Molči! če ne ti zaženem bokal v zobe, da boš koj tri solnce videl.“ —

Pričkanje se je vedno huje pričelo, in mi bi bili že radi pustili vse iz nimar ter jo pobrali ven, ker nismo hoteli nikakoršnega tepeža, pa naši nasprotniki so nam zastopili duri, da se nismo mogli nikamor ganiti.

Raca na vodi, sedaj nam je jelo vendar-le nekoliko prestí. Nas je bilo sicer tudi pet, ali kaj smo bili mi proti unim! Razen tega so uni imeli tudi debele gorjače in nože pri sebi, mi pa smo pustili puške v planini.

„Lavrenec!“ pravi mi potihoma Martinek, Veseljakov brat, „ta človek ni nihče drugi, kot tisti Gabrov potepuh, ki se je delj časa tam krog Mengiša potikal in kradel; pred nekaj leti sem ga videl, ko so ga bili vzeli k vojakom, dobro še pomnim. Presneta ne bodi, s tem se ni šaliti, malo vesti imá, še manj pa usmiljenja. Ko bi mi le puške imeli!“

Med hudim prepirom se Martinku posreči, da skrivaj zleze skozi okno in potem hajdi! na vse skoke k pastirjem v planino po orožje. Po sreči ni bilo daleč tje gori. — Kmaló jo primaha nazaj, vstopi se moško med nas ter razdeli orožje. Hejsa! sedaj smo bili mi na konji. Vstopili smo se v vrsto, namerili puške in Veseljak zakriči: „Sedaj bomo pa mi vas! Kdor se le gane z mesta, koj bo ležal na tleh, vi pa krčmar naprezite voz in pojdite v Kamnik po žandarje. — Menite, da ne vemo, kdo ste vi? Sami ubežniki ste, ki se sedaj skrivate pred gosposko in ropate po svetu.“

Krčmar se je branil, da ne gre, ko pa mu je Veseljak zažugal, da mora iti, sicer bode tudi njega izročil žandarjem, jel je na vso moč prositi, naj tega ne stori, ker bi s tem njegova hiša prišla ob dobro imé, in nihče bi več ne zahajal k njemu v krémo. Tudi tolovaji so prosili ter se jeli hliniti, kot bi bili prejšnje žuganje le v šali izustili. „Oče, pa vsaj ne boste tako zlobni,“ jel je prigovarjati ravno oni hrust, ki se je prej prvi oglasil, „da bi nas res izdali žandarjem. Po pravici vam povemo, mi smo res ubežniki, ali škode pa ne delamo nikomur. Vam ne bo nič koristilo, ako nas izdate, mi pa bomo nesrečni ter morali celo življenje služiti pri vojaki. Pustite nas, saj vam plačamo.“

Pa Veseljak ni hotel nič slišati o tej pogodbi, temuče je trdovratno ostal pri tem, da mora krčmar po žandarje. —

Nekaj minut potem se vse nakrat posveti krog hiše; tramovje jame pokati nad nami in skozi špranje so že padali goreči otrinji v sobo. — Našo zmešnjavo pri tej priči porabijo tolovaji in ko bi trenil, planejo iz sobe na plan. Mi jo uderemo tikoma za njimi, pa o joj! Vežne duri so bile od zunaj zaprte in nobenega izhoda ni bilo več, kajti skozi okno ni bilo mogoče uiti, ker so bile lesene stene že vse v ognju. V hudi sili poskusimo zadnjo pomoč. Z nečloveškimi močmi se vsi nakrat zaletimo v hrastove duri in izrujemo jih s podboji vred ter poderemo na tla. Izhod je bil prost in mi rešeni. Bil pa je tudi že zadnji čas, ker sopar in dim sta nas bila že čisto omamila, in komaj smo bili na prostem, podere se strop v sobi in iz vseh oken švignejo iskre ven. — Tolovaji so jo unesli in z njimi tudi krčmar, ker je bil z njimi v zvezi. Zažgal je lastno bajto, da bi jih rešil, nas pa pogubil, pa mu je bila rajtenga vendar le nekoliko unesla. — —

Kaka dva meseca pozneje sem šel iz Štajerskega ravno to pot. Bilo je pozno po noči, ravno zelo v tem času. Ko pridem doli do le-unega predsedlja, kjer je ovinek, ubral sem krajšo pot prek gore, ker se mi je mudilo domu. Prišed vrh griča, zapazim tikoma pod seboj ogenj, ki je bil kacic sto korakov oddaljen. Nekoliko postojim in gledam, kaj bi to bilo, ker pastirjev tukaj ni, da bi kurili. Pri ognju so sedeli štirje možje in pušili tobak, v velikem loncu pa se je kuhala svinjska gnjat, ki je morala precej velika biti, ker jo je gledalo za dobro ped iz lonca. Razložil sem vse natanko, kaj se godi pri ognju, oni pa mene niso videli, ker pri ognju sedeči človek po noči nič ne vidi krog sebe, razen kolikor luč obseva, nasproti pa se vse dobro razloči. — Spoznal sem koj, da sem zašel med tolovaje, kaj pa bi drugi ljudje tudi počeli na tej samoti po noči. Imel sem pri sebi puško, ker brez orožja nisem šel nikdar nikamor. Nekaj časa sem premišljeval, bi li vstrelil med nje ter je razpodil, nazadnje pa sem prevedel, da je najbolje, ako se jih ognem, ker nisem bil gotov, če jih ni še kaj več v hosti. — Tiho sem lezel po stezi, ki je držala samo dober lučaj od njihovega ležišča, ter pazil, da ne bi se bilo zlomilo kako brstje pod mojimi nogami, ter me izdalo. — Oni so mirno sedeli, ter se razgovarjali, in nihče me ni zapazil. „Le čakaj,“ mislim si, „ko pridem na drugo stran, bom pa te ustrelil; jih bom vsaj nekoliko oplašil, saj ne vjemó me ne, ker niso daleč od tod že hiše ob cesti.“

Komaj pa prilezem iz goščave na prosto, ko mi zastopi pot velik mož. Na prvi mah sem ga spoznal, da je ta ravno tisti Gabrov potepuh, ki mi ga je bil takrat Martinek pokazal. Da bi te hudimana! mene je začelo žgačkati po vseh udih in lasje so mi kar klobuk prizdigovali. „Če vstrelim,“ mislim si, bom druge priklical in potlej je po meni, s poti pa mi ni moč priti; kaj je tedaj storiti?

Vstopil se je pred-me ter vprašal: „Kam greš?“

„Domu!“ odvrnem mu.

Pogleda mi bolj natanko v obraz in ta prebiti človek me je koj spoznal. „Ahá!“ se razveseli, „sva vendar enkrat prišla skupaj? Nocoj bova pa kar hitro pobotala, kar sem ti dolžen; nimam dosti časa. Kaj prav si mi prišel v roke.“ Že je vtaknil prste v usta, da bi zažvižgal in poklical tovarše, ki so bili čisto blizu, ali ko mu nastavim jaz puško na prsi, odjenja

in osupnjen stopi nazaj. Menda ni mislil, da je nabita. „Pusti me dalje, ali pa počim po tebi!“ djál sem odločno, „le kar naglo.“

„Ne bom te pustil“ pravi uni in popade cev odvrnivši jo od prsi. Vse to se je zgodilo v enem trenotku. Sedaj sva se trdno zgrabila čez pleča, in da bi ne mogel kričati na pomoč, stisnem ga z eno roko tako trdno za goltanec, da je jel kar grgrati. Skušal je dobiti svoj nož, pa jaz sem mu ga izpulil prej ter ga zagnal stran v grmovje. Dolgo sva se ruvala, in čeravno je bil on strašno močan človek, vendar me ni mogel spraviti k tlam. — Vendar pa so jele meni moči vidno pešati, ker moj nasprotnik me je tako trdno stiskal, da še skorej sopsi nisem mogel, in kosti v križu so mi pokale, kot bi cepce lomil. — „Če sedaj-le Bog kake posebne pomoči ne pošlje,“ mislim si, „pa je z menoj pri kraji; nič več ne morem.“ Še enkrat napnem vse moči, kolikor sem jih še imel, da bi nasprotnika podrl. Tudi on se je že menda naveličal dolzega ruvanja, kajti kakor sem čutil, poprijel me je bolj trdno ter me hotel spraviti pod sé, pa v tem trenutku se spodtakne ob neki štor ter se znak na tla zvali. — Jaz sem bil rešen! — Usta sem mu zamašil z ruto, potlej sem ga pa tako prebito tlačil in napletal, da se mi je jel slednjič že smiliti. „Toliko te moram,“ djál sem, „pa ne boš mogel koj vstati in da jaz ubežim, potlej pa stori, kar hočeš, saj na taki samoti me ne boš nikdar več dobil po noči.“

Bil sem ga res toliko oklepal, da se ni mogel spraviti na noge, jaz pa sem brž stisnil puško pod pazdijo in tako prebito tekkel proti cesti, da je vse prek letelo, v četrť uri, pa sem bil že v vasi.

Še tisto noč so šli žandarji tolovajev iskat, ktere so že delj časa zalezovali, ker so po teh krajih takrat jako hudo razsajali, več gospodarjev in celo cerkev oropali in poslopij zapalili, — pa ko pridejo na ono mesto, bil je lonec prevrnjen: ogenj je še živo gorel, človeka pa ni bilo nikjer nobenega, akoravno so vso hosto pretaknili. —

Nekaj let pozneje smo izvedeli, da je oni Gabrov ubežnik s svojo drhaljo na Štajerskem neko bogato cerkev hotel oropati. Kmetje pa so jih zasačili in nekaj polovili, nekaj pa pomorili, ki se niso hoteli vdati, samo Gabrov ubežnik, njih načelnik, ubežal je v zvonik in dolgo mu niso mogli priti do živoga. Slednjič vidi, da jim ne uide in ker je vedel, kaj ga čaka, ako ga vjemó, poskočil je z zvonika ter se ubil. —

Od tistihdob je tod še precej mirno, ali nekaj klatežev pa se še vedno dobó, ki prežé na mimogredoče ljudi, zlasti ob sejnih. —

Starec je končal svojo povest in med pogovorom sva bila prišla ravno do prve vasi. Tukaj me je mož zapustil rekoč, da bo svojega prijatelja Franceta poklical, ki s kolomazom kupčuje, jaz pa sem jo mahal dalje, ker odslej je bilo vedno dosti hiš ter se mi nikoga ni bilo bati. —

Zima.

Trudna njiva

Zdaj počiva

Že pod snegom presladkó;

Ni več cvetja,

Ni več petja,

Vse je tiho in goló.

Ne ogreva,
Ne obseva
Solnce ljubo več zemljé;
Vse meglene
In snežene
So ravnine in goré.

Ptice mile
Obmolknile
So po gozdih in logéh;
Oj, kak' sladko
Ino gladko
So nam pele v prejšnjih dnéh!

Vsem že rož'cam
Zdaj ubož'cam
Cvetje je odpalo preč;
Oj, da vstalo
Bi nam kmalo
Zopet novih le še več!

Več potoki
Nam globoki
Zdaj prijetno ne šumé;
Mraz prehudi
Dél jih tudi
Zdaj v okove je trdé.

Zdaj žaluje
In zdihuje
Žalosti srcé britkó;
Pa veselje
Mi pripelje
Pomlad mila spet novó.

Fr. Ser. Cimperman.

Srenja pod lipo.

Šesta nedelja.

(Konec.)

Groga: Mar je po tem takem treba, da se preorana zemlja potem brž z brano prevleče?

Učitelj: To ravno ne, kajti preorana in zrahljana zemlja se mora prej enmalo odpočiti in na zrak izpostaviti. Zrak zemljo rahlja in jej podeljuje mnogo organskih živinskih tvarin, ki se z ozračnimi padavinami v izrahljano zemljo ponižujejo, dela, da se v zemlji spijoče snovi, ki služijo rastlinam v živež, razkrojijo al razvežejo ter je potem rastlinske koreninice tolikanj laglje povzijejo in posrkajo; pa tudi rastlinam škodljive snovi preminja in jim škodljivost čestokrat skoro popolnoma odvzame. Ako se mastna, debela in hobotna zemlja prav na globoko preorje in od spodej na površje pripravi, je taka zemlja od konca večidel nerodovitna, kakor hitro pa nekoliko časa poleži, da jo zrak prešine, jamejo se razvijati njene notranje spijoče moči, in zemlja postaja rodovitna in plodna, daravno se jej nič drugega posebnega ne dodá. — Sploh je pa treba še pomniti, kar se primerne zemljine obdelave tiče, da se zemljišča nikoli ne smejo v mokrem stanu orati. Mnoge skušnje nas učé, da je to jako škodljivo in napačno, in da je zemlja po enakem ravnanji svojo plodno moč že dostikrat popolnoma zgubila. Posebno škodljivo je po mokrem orati takrat, kadar se za setev orje, to pa zategadel, ker je taka oral navadno zadnja in se napačno pozneje ne da več popraviti.

Mrastovšek: No, če pa dan poprej dežuje, naj si pomaga potem človek, če si more! — kaj?

Učitelj: Počakati je treba, da ugodniše vreme nastane. Drevi utegne marsikaj drugače biti, kakor je bilo davi, pravi naša domača prislovica. Pa tudi ljubi Bog nas še nikoli ni tako zapustil, da ne bi bili mogli semena vsejati. Če je ravno včasih s setvijo enmalo težavno, no, kaj si čemo? treba nam je potrpeti: potrpežljivost delo dopolni. A kmetovalcu je potrpežljivosti ravno tako potreba, kakor nagle, trdne volje in izpeljave o pravem in ugodnem času. Ako so zemljišča slabo obdelana, ne spridimo na takih zemljiščih le enega samega sadú, marveč ker se prvi nasad slabo sponese, skazi se potem čestokrat tudi drugi in tretji; pametneje je tedaj, da se rajše nič ne seje in se počaka do spomladi, kakor da bi se sejalo v negotovo, zapacano in razmazno zemljo.

Lipovec: Mar je res, da ima slaba sev tudi po več let slabe nasledke?

Učitelj: To je gotovo, da ako se setev enkrat slabo obnese, jej tudi mnogo drugih še slabejših sledi in ravno tako narobe. Zlasti ako se v jeseni v razmazno, mokrotno in cmokasto zemljo seje, je to tolikanj bolj škodljivo, ker neugodno zimsko in spomladansko vreme slabe zemlje nikoli ne zboljša, marveč še njene slabe lastnosti pomnoži in utrdi, pa tudi prestanek rastlinskega življenja takih napčenosti nikoli ne popravi.

Zagrajec: To vse vam rad verjamem, kajti iz lastnih svojihkušenj vem, da setev na mokrej razmaznej zemlji nikoli ne zaleže in le kaj malo prida donese; pa je vendar tudi res, da je zgodnja ozimna setev v naših krajih še najbolj segurna in zaležna.

Učitelj: To tudi jaz potrdim, toda le takrat, ako se setev pri ugodnem vremenu vrši. — Nadalje je vsakemu kmetovalcu treba skrbeti, da se zemlji preobilna moča odvzame, kajti preobilna mokrota našim žitom močno škoduje. Da se pa to zgodi, treba je preobilno mokroto po razorih in nalašč zato priredjenih jarkih odpeljevati. Tu pa naši kmetovalci marsikaj greše in le malokedaj gledajo nató, kako bi se močvirnost zemljiščem odvzela, ki jim tolikanj škode in kvara dela. Sim ter tam se včasih vidijo kaki posamesni razori ali jarki, po katerih se voda odceja, toda kaj hasne to, ako ni nobenega primernege vodovoda, v kterega se bi postranski jarki ali razori napeljali. Večkrat se tudi malo gleda na primeren pad vodoodpeljevalnih jarkov, narejajo se navadno le navprek, kakor ljudem ravno v glavo v pade, nekteri še celó pripusté, da je delajo posli ali drugi ljudje, ki jim je navadno malo mar kako in kam se voda odteka in napeljuje. Pri tej silo važnej stvari se morate zediniti, da si naredite glavni vodovod, ki je napeljan čez vsa vaša zemljišča, ki ga skupno vzdržujete in popravljate ter brez kakega prepira vodo lahko va-nj odpeljete. Če bi bili zadnji konci naših zemljišč s takim grabnom obdani, že davno bi ne trpeli toliko močvirja, kolikor ga trpé in tudi sprednji konci bi bili veliko bolji, nego so dosihmal. Taki grabni (vodovodi) se obsadé s sadonosnim drevjem in to nam zopet donaša mnogo koristi, kajti odškoduje nas na tém, kar smo morali utrpeti na delu in prostoru.

Groga: No, tega dela se hočem jaz že koj jutri poprijeti.

Učitelj: To me jako veseli, toda le počajte enmalo; to reč je treba poprej bolj natanko prevdariti; treba je gledati na zemljiščino lego, da jarki primeren pad zadobé, kajti slabo priredjeni jarki škodujejo mnogo bolj, nego koristijo. Več od tega bomo govorili pozneje,

ko se bomo razgovarjali o različnih plemenih žit; za danes le še par besedi, kar se tiče zemljine obdelave za spomladansko setev. Tudi tu je treba, dragi moji sosede, marljive pozornosti in skoro bi rekel še mnogo večje, nego pri obdelavi za jesensko setev. Čeravno spomladanska moča sploh ni tako nevarna, kakor jesenska, je vendar oranje na mokrem v spomladi zlasti tedaj nevarno in škodljivo, ako se v zemlji še po največ zimska moča nahaja. V nekterih krajih imajo kmetovalci navado, da grah, oves itd. prav zgodaj sejejo, toda jaz bi jim svetoval, da z nasetvijo toliko časa počakajo, da se zemlja prej do dobrega osuši. Dokler se zimska moča v zemlji nahaja, je taka zemlja navadno mrzla in seme se v takej zemlji nikoli dobro ne obnese.

Župan: In če po tém brž za setvijo suho vreme nastane, zemlja oprhne in postane vodenotrda, ako pa dalj časa dežuje, jamejo semenske klce gnjiti in setev ne donese nikoli mnogo dobička.

Učitelj: In marsikdo bi potem rad popravil, kar je pri setvi napačnega bilo, toda ko je seme vsejano, potem je žalibog večidel že vse prepozno.

Lipovec: Zarad tega nam se je pa treba po zadanih naukih ravnati; zdaj vemo kaj je treba tu, kaj je treba tam, da se setev pospeši; kdor pa zna in prevdarja, ta svoje delo tudi dobro izvrši.

Učitelj: Tako je! — Da ste mi zdravi do prihodnje nedelje. (Poslové se in odidejo.)

Ivan Tomšič.

Kako se pošten človek maščuje.

(Prigodba, poslevenil Fr. Gerbic.)

Stari ribič Semnon, od mraza skorej ves trd, nese butaro drv na hrbtu iz gozda, v katerem se je že listje z drevja brilo. Truden maha po sneženi stezi dalje mimo lovčeve — Itmarjeve — hiše, in hoče čez most na drugo stran k svoji bajti. „Stoj, starec!“ naenkrat zavpije lovec in skoči ves divji iz hiše. „Kje si dobil drv?“ — „„Drva niso tvoja!““ — „Meni si jih vkradel!“

Semnon se vstraši. „Lovec, jaz nisem nič vkradel,“ jecja.

Itmar: Ne lagaj se mi, starec! Včeraj še le sem sekal drva. V gozdu leže in od teh si mi jih vkradel! Simkaj ž njimi!

Semnon: Nak, lovec! jaz sem jih nabral vejico za vejico, prav in pošteno.

Itmar: Lažeš, stari sivoglavec! Simkaj ž njimi!

Semnon: Poglejte, saj so samo majhne, suhe vejice, katerih sem nabral, raztrošene so bile pod drevjem v snegu.

Itmar: Vkradel si jih! Kaj bi neki tvoje laži! Nato neusmiljeno potegne starčku butaro s hrbita in jo vrže čez most v reko, da so se valovi ž njo igrali. Tedaj je vsega prepira konec, reče zasramljivo in zopet v hišo leti, Semnon je žalostno za njim gledal, ter s solznimi očmi odhajal.

Čez nekoliko dni je bil gorkeji zrak. Led se je po reki trgal. Kos za kosom plava in se eden vrh drugega kopiči. Skrl za skrljo poka in se drvi po reki kakor ledene goré, da so čez dalje bolj zajezile tek deročih valov.

Šalizon, Itmarjev sin, pride ravno iz mesta in hoče iti čez most. Pa ko zagleda tako divjanje povodnih moči,

se vstraši; ves prestrašen se trese in ne vé, kaj bi storil. Semnon, kateri je ravno tamkaj svoj čolnič tesar, mu je sam odsvetoval, naj življenja ne stavi v smrtno nevarnost. Itmar je to videl. „Pojdi hitro simkaj,“ svojeglavno zavpije. „Most se ne bo ravno podrl; Bog vé kam bi te sicer še stari berač zapeljal. Urno hodi!“ Šalizon teče, — vdarec za vdarcem pada na most. — Že se stresa. — — Še en vdarec. Zdaj pade deček. — — Zopet se pridrvi nakopičeni led, ter telebi ob most. — — Zruši se, pade v vodo in deček ž njim! — Kako je divjal oče takraj in kako je plakal Semnon, starček, unkray brega! — Strašno je rjovel deček v reki in vpil za pomoč. Na nek hlod oklenjenega in skorej na pol od leda, pretisnjenega drvé šumeči valovi dalje po reki. Lovec se ne vé tolažiti; po bregu okrog teka, teptá z nogami ob tla, vpije in obupljivo sklepa roké.

Kako bi se smel nadjati, da bi ribič nesrečnega dečka rešil?

Toda Semnon, s sivimi lasmi skoči srčan v svoj čoln, veslá pogumno med ledenimi korami in med hloidi razrušenega mostu, otmé dečka iz požrešnjega valovja in ga srečno pripelje na breg k očetu. „Tukaj ti dam sina nazaj,“ reče prijazno in z milim glasom, kateri bi moral vkrotiti celo volkove. „Glej, zdrav je in nič žalega se mu ni pripetilo, le nekoliko prestrašen je še.“ Itmar si ni upal oči odpreti. Dolgo je in tiho osramočen stal. „Odpusti mi, poštene starček!“ pravi nazadnje zelo ginjen, in solze so mu čez voljo polile divja lica, „odpusti mi trdosrčno obnašanje proti tebi!“

„Kaj ti hočem odpustiti?“ Semnon prijazno odgovori. „Ali se nisem dovolj masčeval nad teboj?“ —

Itmar: Tedaj je bilo dobro delo tvoje masčevanje, razžaljeni mož? — — Bog! tako se masčuje poštene? —

Domača zdravila za živino.

(Konec.)

Da se bolečine zgnojijo in rane izčistijo. Da se bolečina zgnoji in rana izčisti, je posebno koristna gosja zel. Perje gosje zeli se mora na mleku skuhati, v sili je tudi dobro na vodi kuhano. Po tem se živali na otekline toplo naveže. Rano pa gre izmivati in čistiti z vodo ali mlekom, v katerem se je perje gosje zeli kuhalo.

Zoper zapiranje. Ta bolezen pride od slabosti pri govedu in pri ovcah. Pripomoč in prav dobro zdravilo zoper vsako tako bolezen je pelin. Dobro je torej pelinovega cvetja, pa tudi zelišča meseca julija in avgusta nabrati in posušiti. Po letu se mora zeleni pelin drobno zrezati in med klajo zmešati; po zimi pa se suhi med otrobi ali oves bolni živini meša.

Bolan želodec. Žival ima bolen želodec, kedar piče ne prebavlja, ali kedar jo napenja, se preobjé, ali kaj škodljivega pojé. Pri takih napakah je zviš ali encijan dober pripomoček in najboljše zdravilo. Konju se dá po 2, govedom po 3 do 4 lote, ovcam, kozam in svinjam pa po 2 kvintelea na enkrat med pičo.

Pri grizlici je treba vsako drugo, pri drugih boleznih pa vsako tretjo ali četrto uro to ponavljati.

Grizenje, napenjanje in zablatenje. Večkrat se primeri, da živino grize, napenja, ali je zablatena, da blato od nje ne gre. Zoper te bolezni je naj-

boljši pripomoček laneno olje. To naj bo pri vsaki hiši pripravljeno, ker ga je večkrat nagloma potreba. Toda olje mora biti sladko, ne prestaro ali grenko. Kedar torej ktero žival grize, napenja ali je zablatena, daje se konju in govedi 1 funt, mali živali pa pol manj olja na enkrat.

Bolečine. Pri bolečinah se tudi rabi laneno seme, in sicer ravno tako, kakor gosja zel. Tudi je dobro, če se obodvoje vkup zmeša in na bolečine navezuje.

Vročinska bolezen. Včasih se živine vročinska bolezen loti. Takrat je grenka sol (Glaubersalz) dobro zdravilo. Rabi se z domačo soljo zmešana. Konju se daje na otrobih ali ovsu, govedi, ovcam in kozam pa na vodi ali kaki piči po dva ali trikrat na dan, in sicer konju in govedi po 2 do 4 lote, drobnici pa 1 do 2 lota. Kdor hoče, da se žival dobro izblati, naj dá konju $\frac{3}{4}$, govedi pa 1 funt take soli na trikrat, in videl bo, da je prav storil.

Zoper napenjanje živine. Kedar se govedo od sparjene, rosne ali mrazne detelje preobjé, in jo napenja, je prva pomoč ta, da se mu glava kviško vzdigne in za jezik vleče tako, da se požiravnik nategne, odpre in sapo spusti. Na to se naj vtakne klin med čeljusti in tako na roge priveže, kakor da bi bilo živinče obrzdano. To ga sili žvekati in sapo izpuhovati. Ako pa to ne pomaga, naj se pomeša za 1 žlico salmijakovega cveta (Salmiakgeist) med masele vode in se bolnemu govedu v gobec vlije. To zdravilo bi moral vsak živinorejec vedno pri rokah imeti.

Druga pomoč je ta: Dve žlici živega apna se v enem maselcu vode raztopite in ta zmes se napeti živini skoz gobec v vamp vlije; kar se ima vsako četrtno ponavljati, dokler napenjanje trpi.

Tretja pomoč je: Da se živina počasi sprehaja, ne hitro, da vetrovi od nje gredo; ali pa se z maslno roko v živino seže in blato iz nje iztrebi. Kdor pa ima brizglo pri rokah, naj takemu govedu večkrat osoljeno vodo od zadej va njo brizga.

Če pa vse to nič ne pomaga, naj se v levi lakotnici v gornjem kotu, tikoma rebra, ako ni bodala ali troakara pri rokah, majhen, ozek nož v vamp zasedi in cev gosjega peresa v to luknjico vtakne, da se sapa izpusti. Taka rana se zaceli kmalo. Da pa muhe k govedu ne silijo, naj se pomaže okoli nje s kolomazom.

Zoper grizenje ali koliko. Če konj dobi grizenje, odpravi se mu ta bolezen najlaže z žveplenimi jetri (Schwefelleber). To je kemična sol, ktera se v dobro zadelanih steklenicah, flaškah lahko hrani mnogo let. Kedar konja grize, dá se mu te soli za eno žlico. Ta sol odžene iz želodeca in črev puhe, ki napravijo koliko, in konj ozdravi. To zdravilo je tudi dobro za govedo, če se od čvrste detelje ali od kake druge zelene krme napne.

Za garjeve pse in konje. Mazilo za garjeve pse in konje se naredi tako-le: 1 lot smrdljivega žvepla (Schwefelleber) se zriha v droben prah. Njemu se pridenejo 3 loti stopljenega sala, in oboje se prav dobro skupaj pomeša. Potem se pridene še 2 lota kolomaza ali šmira in 1 kvintele petroleja ali kamnega olja, pa se spet vse prav dobro pomeša. Naposled se pridene še pol lota saj. To mazilo se gorko večkrat na dan z volnato cunjó v garjeva mesta vriha. Kaj hitro pomaga, ker pomori garjeve klešče, črvice, in po plešah kmalo izraste dlaka. Ali pa tako živino s kamnooljem namaži.

Kurje bolezní. Vzroki kurje bolezní, tako

imenovane pike, so uši, ktere se na glavi, posebno mladi kuretni, zbirajo. Najboljša pomoč ta mrčes pregnati, je ribja mast (Fischthran). Od te se nšivemu petelinčku ali jareci le ena kaplja na glavo vriha; kurje uši mahoma pocerakajo, in žival jih ne dobi več.

S tem sklenemo nauk o zdravilih, in ob kratkem za vsakega gospodarja naj velja: Da se vsa živina prav dobro redi, se jej lepo streže, in se v snagi ima; da tista živina, ktera soli potrebuje, tudi dovolj soli dobi za lizanje ali med pičo potrošene; da je v svitlih, suhih in snažnih hlevih, da se nikdar ne presili, se jej preveč trha ali teže ne nalaga, in nikoli nobena žival ne trpinči!

„U. G.“

Vganjka zastavic v 21. listu: 55. Lazar; — 56. črka i; — 57. eno; — 58. led; — 59. Kajn.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Prihod presvetlega cesarja domu, odhod cesaričin, na novo sklicani državni zbor, kriza ali prevrat v ministerstvu in dr. Fischhofova knjiga: „Avstrija in poročta njenega obstanda,“ to so glavne dogodbe zadnjih dni. V petek zjutra 3. t. m. se je cesar iz jutrovi dežel vrnil v svoje cesarstvo, priveslavši v Trst, kjer ga je pričakovalo mnogo visoke gospode. Tisti dan popoldne je v Trst došla tudi cesarica. Morala je cel dan ostati v St. Petru na Krasu, ker je bil sneg naredil take zaméte, da ni mogla dalje. Drugi dan se je cesar odpeljal na Dunaj, cesarica v Rim. Cesarja so mnogi težko pričakovali, najbolj zarad homatij v Dalmaciji. Ker reči tako čudno stojé, bilo je ministerstvo z vsemi od cesarja preietimi oblastmi že v silni zadregi in si ni vedelo več pomagati. Upati je, da cesar zastran pomirjanja na jugu nastopi tisto pot, ktero večina v cesarstvu spoznava za najboljšo. Veselo znamenje je, da je po zadnjem sporočilu za namestnika v Dalmaciji imenovan baron Rodič, ker njega imajo Dalmatinci radi. — V saboto tedaj, 11. t. m. se je sešel državni zbor. Prestolni govor je bran v pondeljek, o tem in sploh o vsem, kar se bo novega prikazalo v zboru, vedeli bomo še le prihodnjič kaj povedati. Hudi oblaki pa se zbirajo na obzorji sedanjega ministerstva; sicer je že večkrat bila ministerska kriza, vendar menda še nobena tako resna ko sedaj. Kakor se kaže, nekaj jih odide. — Prevažna, liberalcem ali prijateljem zdanje sisteme silno nevšečna je Fischhofova knjiga. Zakaj? Ker je pravična vsem narodom v Avstriji in kaže, kako bi se morala Avstrija vladati. Da-si ni brez zmote, vendar je prevažna zato, ker jo je pisal slovec Nemec, in to dokazuje, da tudi pošteni Nemci vedó in svetujejo, kar je prav.

V ogerskem zboru so enoglasno sprejeli postavo, po kateri ima nehati kolek ali štampelj na časopisih. Za cesarjevo potovanje v Egipt so dovolili 150.000 gld.

Vunanje države. V Berlinu poslancem ni všeč minister za uk, Mühlér, in ker noče odstopiti, bojo neki nasvetovali, da se mu za prihodnje leto izbriše plačilo iz proračuna. — Na Bavarskem se prekucuje ministerstvo, še bolj pa na Laškem, kjer je kralj v veliki zadregi, ker mu nihče prav ne more novih ministrov zbrati.

— Francoski parlament že nekaj časa zboruje. — Španjecem gre hudo za denar, kakor marsikomu. Mično je slišati, da so obdolžili prejšnjo kraljico in Kristino, da ste državi ukradli 70 milijonov. Radi bi jih nazaj, pa bo težko kaj! — Prepir med Turčijo in Egiptom se nekako krči, pa brž ko ne da ob ugodni priliki se zopet napne, namestni kralj vsaj se menda pripogiblje le na videz.

Društvene zadeve v Celovcu.

„Trdnjava,“ politično društvo koroških Slovencev. Pravila so potrjena in jih razglasuje „Sl. Narod“ v 142. št, kjer razen tega g. Albin Poznik v imenu začasnega odbora vabi na prvi občni zbor, ki se 27. decembra t. l. ob treh popoldne snide v Celovcu pri Sandwirtu. Na dnevnem redu bo: 1. Odborovo sporočilo. 2. Volitev prvosednika in četirih odbornikov. 3. Razgovor o delavnosti deželnega zbora. 4. Posamni predlogi. — Tedaj koroški Slovenci pozor! Da vas pride kolikor mogoče obilno število!

Katoliško-ustavno društvo. 24. dan p. m. je prejel ta dan izvoljeni odbor imel prvo sejo. Za prvosednika je bil izvoljen grof Wagensperg, za njegovega namestnika korar Wallner, za blagajnika kontrolor Schneider, za perovodjo g. Thalhammer, mestni kaplan. Potem se je odobrila pogodba z gostilničarjem „pri zlatem studencu“ (zum goldenen Brunnen) zastran soban, kjer ima sedaj društvo že popolnoma primerne izbe za branje, pogovore in zabavo. Razpošljejo se vabilni in prejemalni listi na vse strani, ravno pa se bo po opravljenem redu konservativnega ljudskega društva v Gradcu. Določeno je, da se društvo slovesno odpre 2. januarja p. l. — Pri tej priliki moramo opomniti, da se od več strani razodevajo želje — in gotovo pravične — naj bi društvo na slovenske strani jelo pošiljati vabila, vodila itd. slovenski. Upamo, da se kmalo vresniči.

Izobraževalno delalsko društvo. Kakor je že drugod več enacij društev, tako se je osnovalo izobraževalno delalsko društvo (Arbeiter-Bildungs-Verein) tudi v Celovcu. Naslov kaže društva glavni namen, da izobražuje ali omiko razširja med delalci, pa da varuje in zvišuje duševne in materialne koristi tega stanu. To se ima doseči po lahko umevnih, znanstvenih govorih, poduku, z napravo bukvarne, s tem, da se govori dajo v tisek in na prodaj, po prostomiselnih pogovorih, z vajami v petji, veseliciami in telovadbo; zadnjič s tem, da se napravi odbor, ki bo oskrboval in delil delo. — V nedeljo 28. p. m. je bil začasni odbor sklical skupščino, ktere se je obilno delalec vdeležilo in se je pri tem mnogo udov vpisalo. Vstopnina znaša 30 kr., mesečni doneski po 15 kr. — V odbor so izvoljeni naslednji gospodje: za načelnika: F. Dick, tiskar; načelnikov namestnik: K. Härtl, puškar; 1. denarničar: J. Toniutti, črkostavec; 2. denarničar: L. Gruber, črkostavec; 1. pisar: M. Krištof, črkostavec; 2. pisar: A. Semrajc, črkostavec; 1. računar: F. Hampl, krojač; 2. računar: J. Kamprath, pisar; dalje gospodje: J. Domenik, krojač; K. Kaiser, mizar; G. Köllrentter, krojač; A. Langer, krojač; G. Sorgo, ključar; F. Staudinger, ključar; in J. Wagner, klanfar.

Potem je gosp. načelnik s krepkim glasom razložil zbranim rokodelcem, kako potrebno da je za sedanjí čas to društvo; končaje je še omenil državnega odbornika dr. Roserja, pravega in resničnega prijatelja rokodelcev, in z živio klici je donelo njegovo ime.

Razposlali so se tudi telegrami v Gradec, in na Dunaj v pozdrav našim sobratom, in v naznanilo, da smo tudi mi, akoravno med gorami živimo, zaslišali njih glas, in po njem tudi ravnali.

Tako se je to društvo pričelo z veselim vspehom in nadjamo se, da se bo dan za dnevom bolj razširjalo. — Naprej z časom — naprej z umom!

Vabilo

v družbo sv. Mohora za l. 1870. *)

Približal se je zopet čas, da se prične nabira in vpisovanje udov za družbo sv. Mohora. Družbin odbor tedaj vabi vse Slovence brez razločka stanu, spola in starosti, da pristopijo tudi za leto 1870 v prav obilnem številu; vsi dosedanji družniki naj družbi ostanejo zvesti in jim naj se pridruži po vseh slovenskih pokrajinah mnogo novih.

Letos je štela družba sv. Mohora blizu 14.000 udov, ki so dobili vsak po 7 knjig za majhen donesek 1 gold. na leto; blizu 100.000 družbinah knjig je romalo letos med slovensko ljudstvo, da sejejo po raznih straneh mile domovine seme lepih nauk in koristnih znanosti. Naj število udov tudi prihodnje leto tako veselo naraste, kakor se je množilo dozdaj od leta do leta. Naj bi kmalo ne bilo slovenske vasi, v kateri ne bi imela družba vsaj nekaj družnikov!

Družbin odbor ponavlja zato že znano prošnjo in prosi ter prosi vse domoročce, posebno vse dekanjske in farne predstojnike, da se ne vtrudijo družbo sv. Mohora v novo svojim faranom priporočevati in da tudi prihodnje leto blagovoljno prevzamejo nabiro udov in razpošiljatev družbinah bukev.

Kolikor večje bode število udov, toliko več se bode moglo tudi za l. 1870 raznih knjig na svitlo dati. Za zdaj se da na znanje, da prejmo družniki prihodnje leto: a) „Življenje svetnikov,“ 5. snopič s podobami; b) povest: „Žalost in veselje“ spisal Andrejčekov Jože; c) „Domače in tuje živali,“ 3. snopič „(Ptice);“ d) gospodarsko delo: „Poljedelstvo in „Koledarček“ za l. 1871; tiskale se bodo omenjene knjige v 16. do 17.000 iztisih.

Pri oglaševanju naj se blagovoljno pomni to le:

1. Nabira za prihodnje leto se sklene z zadnjim dnevom marca 1870.

2. Letnina za vsako osebo ali vstanovo iznaša 1 gld.; dosmrtnina za posebne osebe, kakor tudi za farne in šolske bukvarnice (hiše ali cele družine se v prihodnje ne sprejemaja več za dosmrtno ude) 15 gold. na enkrat ali pa po 8 gold. dvakrat v teku enega leta.

Na oglasila brez denarja se ne more ozir jemati:

3. Kdor prvičkrat v družbo stopi, ta naj izrečno pove, da je nov družnik; imena naj se zapišejo raz-

*) Lepo prosimo vredništva slovenskih časnikov, da blagovolijo ponatisniti družbino vabilo v svojih listih.

ločno in sicer iz vsake fare zapored. Tudi do-
smrtni udje naj se vsako leto vpišejo, da se njih ime
pri tolikej množici ne spregleda. Lepo prosimo število
udov in zadnjo pošto na čelu vpisovanjskih pol
zaznamovati. Imena družnikov naj se pošiljajo z de-
narjem vred pod naslovom „Družba sv. Mohora“ v
plačanih listih v Celovec vsaj do 1. aprila 1870.

4. Kdor izmed novih udov želi s knjigami pri-
hodnjega leta prejeti tudi kak snopič doslej izdanega
„Življenja svetnikov“ ali „Kristusovega življenja,“ ta
naj pošlje z letnino vred za vsak (1. 2. 3 in 4.) snopič
„Življenja svetn.“ po 50 kr. za I. in II. snopič „Kri-
stus. življ.“ pa 40 kr. Kdor pa noče čakati nove razpo-
šiljatve družbinih bukev: dobi vse te knjige po nekaj
višej ceni tudi po knjigarnicah. — Prečastita duhovščina
in tudi drugi domorodci! Vaša veljavna beseda in pri-
poročja je največ pripomogla, da je družba sv. Mohora
tako krepke korenine pognala med slovenskim ljudstvom.
Vam naj bo priporočena tudi v prihodnje leto, ostanite
jej tudi za naprej z besedo in djanjem krepki podpor-
niki našemu milemu narodu v časni in večni prid.

Priporočamo tudi prav lepo nabiro za Janežičev
spominek! —

V Celovcu 10. decembra 1869.

Družbin odbor.

Oglasnik.

Dohodki

za Janežičev spominek.

	gold.	kr.
Prenesek iz lista štev. 21	124	—
V Ljubljani so darovali gospodje:		
35. Dr. Lovro Toman	5	—
36. Dr. E. Kosta	2	—
37. Dr. Jernej Zupanec	2	—
38. Jakob Alešovec	1	—
39. Janez Sumkavec	1	—
40. Em. Guttman	1	—
41. Jan. Tavšek	1	—
42. Peter Kavarnar	1	—
43. Dr. Karol Bleiweis	1	—
44. Dr. Fr. Papež	1	—
45. Fr. Ravnikar	1	—
46. Dragotin Žagar	—	50
47. Fr. Sovan, starejši	3	—
48. Fr. Sovan, mlajši	2	—
49. Jakob Tomec	1	—
50. J. Šolar	2	—
51. Luka Svetec	1	—
52. Rudolf Endliher	—	50
53. Jan. Jamšek	1	—
54. Dr. J. Orel	—	50
55. Josipina Porcija	—	20
56. Dr. J. Poklukar	1	—
57. Jakob Hren	—	50
58. Jožef Blaznik	10	—
59. Stavec Blaznikovi	8	—
60. Anton Lesar, profesor na višej realki	2	—

(Dalje prihodnjič.)

Skupnina 174 gl. 20

V Celovcu 1. decembra 1869.

Odbor.

Zahvala in vabilo. Ko je nemila smrt pobrala meni
predrazega soproga, Slovincem nepozabljivega pisatelja profesorja
Janežiča, bilo je pregloboko ranjeno moje srce, da nisem mogla
spodobno zahvaliti se vsestranskemu blagodejnemu sočutju, ki
mi je dohajalo od mnogovrstnih slovenskih krajev in ktero mi je
in bo v veliko tolažbo. Pa več ko časa preide, tem teža prihaja
moja prijetna dolžnost, ker ono premilo sočutje se še dalje kaže
ne samo v besedah, marveč narašča v najblazjih deilih. —
Zatorej preiskrena in najprisrčnejša hvala vsem

častitim Slovincem, ki tako časte spomin svojega
rojaka in se blagodušno ozirajo name, posebno pa
na osiročena otroke! — Dase spolni zadnja volja Janežičeva,
izdajala bom s pomočjo nekterih rodoljubov „Besednika“ še
dalje v novem letu. Zvesto se bo ravnal po osnovi svojega žalibog
prezgodaj umrlega ustanovitelja, sicer pa bo rad poslušal tudi
nove zelje svojih prijateljev in jim vstrežoval, kolikor bo mogoče.
Povzdiga, razcvet in sploh življenje tega mladega lista pa je v
vaših rokah, predragi Slovinci! torej vas vdan vabim na
obilno obilno naročbo. S tem prijaznim vabilom pa še en-
krat izrekam v svojem in svojih otrok imenu — vročo zahvalo!
Karolina Janežič.

Vabilo na naročbo. S prihodnjim listom prične „Besed-
nik“ svoj drugi tečaj. Ponizno se torej priporoča Slovincem, da
ga tudi v novem letu blagovolijo podpirati še v obilnejšem številu.
Obseg mu po večem ostane, kakor do zdaj, zvananja oblika pa
bo vsaj za spoznanje bolj lična. — Izhajal bo deseti in
pet in dvajseti dan vsacega mesca na celi polji. Polletna
cena mu je 1 gld. 30 kr., celoletna 2 gld. 50 kr. Dijaki pa, če
se jih združi vsaj 10—12, morejo ga dobivati po 1 gld. polletno,
ako je naročilo priložena naročnina. Izrekujemo pa še prijazno
prošnjo, naj častiti naročniki blagovolijo podvizati se s pošilja-
njem, da bomo po večem vedeli koliko iztisov naročiti, ker bi
drugač poznej prihajajočim ne mogli s prejšnjimi listi postreči.
Prvi list v novem letu pride na ogled vsem dosedanjim naroč-
nikom, poznejši listi pa se bojo pošiljali le tistim, ki so poslali
naročnino. Naročnina naj se v plačila prostih pismih pošilja na
gospo K. Janežičevo v Celovcu.

Prijetni nadi, da „Besednik“ dobi obilno denarne podpore
in da si bo tako mogel omisljati če dalje boljše duševne hrane,
dodajemo lepo prošnjo, naj se mu mnogo vrlih pisateljev oglašajo!
Vredn. in založništvo.

Dopisovalnica.

Č. gg. dopisnikom družbe sv. Mohora: A. P. fajm.
Z. L. Poslano zbirko prejeli. — E. G. v M. Poprašajte po druž-
binih bukvah blagovoljno v Rizi, če jih tu ne dobite, prosimo
nam naznaniti, po katerem potu ste jih bili naročili in koliko iz-
tisov Vam manjka? — J. P. v Podbr. Namenjenega dela le
se lotite; pride saj do 1. 1-72 na vrsto! z naprošenim „Glasni-
kom“ Vam ne moremo vstreči.

Č. gg. Besednikovim dopisnikom: J. B. v Kor. Pos-
lano prejeli. Hvala! Prosimo večkrat kaj. — J. P. v L. Hvala!
V kratkem se porabi.

Žitna cena.

V Gorici po kaznaniku, drugej povsod po merniku prerajtana.

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	64	4	90	4	75	4	10	2	50
Rež	3	4	2	90	3	—	2	80	—	—
Ječmen	3	30	2	60	2	95	3	—	1	70
Ajda	2	31	2	80	2	90	2	35	1	30
Turšica	2	74	2	80	2	90	2	50	1	48
Proso (Pšeno)	3	98	2	70	2	90	2	50	—	—
Oves	—	—	1	80	1	90	1	85	1	12
Krompir	—	—	1	60	1	10	1	20	—	—
Fizol	3	83	—	—	—	—	—	—	2	—

Kurzi na Dunaji 15. decembra 1869.

5% metalike gld. — kr. Nadavek na srebro 122 gld. 50 kr
Narodno posojilo 68 „ 75 „ Cekini 5 „ 83 „

Loterijne srečke.

V Gradcu	4.	decembra	1869:	59, 23, 81, 44, 3
Na Dunaju	4.	„	1869:	43, 13, 24, 54, 38
V Trstu	11.	„	1869:	77, 51, 55, 69, 35
V Lincu	11.	„	1869:	2, 82, 26, 25, 51